

INTENTIE VERKLARING

VOOR DE MEDIA

Intentieverklaring voor verantwoord gebruik
van Kunstmatige Intelligentie in de media.

Kunstmatige intelligentie (KI) speelt een steeds belangrijkere rol in de creatie, personalisatie, distributie en archivering van media. Veel Nederlandse mediaorganisaties passen KI dan ook op verschillende manieren toe. Bij de ene is dit in experimentele vorm en bij de ander is het onderdeel van de bedrijfsvoering en van het verdienmodel.

Als mediaorganisaties zien wij zowel positieve als mogelijk ook negatieve gevolgen van het gebruik van KI voor de mens en de samenleving. Daarom spreken wij ons in dit document uit voor verantwoord gebruik van KI in de media-industrie. Hierbij bouwen wij voort op de Ethische richtsnoeren voor betrouwbare KI, opgesteld door de Europese Commissie en lopen wij vooruit op de wetgeving die de Europese Commissie in 2021 verwacht voor te stellen (Speech/20/1655). In bovengenoemd document worden essentiële richtsnoeren, grondslagen en vier ethische beginselen beschreven.

Om ertoe bij te dragen dat de media-industrie betrouwbare KI creëert en inzet, onderschrijven wij de essentiële richtsnoeren uit het EU rapport. Elementen daaruit hebben we nader vertaald naar de praktijk voor deelnemers uit de mediasector.

Daarbij richt deze intentieverklaring zich op de gehele levenscyclus van KI-oplossingen; van idee, ontwikkeling, implementatie tot aan het einde van de levenscyclus. Deze intentieverklaring is opgesteld met het besef dat de toepassing van KI in de media nog sterk in ontwikkeling is en dat we het gesprek hierover willen blijven voeren. Dit besef spreekt ook uit de genoemde basisdocumenten van de EU. De criteria voor de verantwoorde en betrouwbare toepassing van KI kunnen nog evolueren en leiden tot nadere richtsnoeren of regelgeving. Eveneens laten de documenten uitdrukkelijk keuzevrijheid welke criteria en uitwerkingen daarvan het meest geschikt zijn voor de concrete toepassing van KI in een bepaalde organisatie. Andere bronnen en onderzoeken, buiten de genoemde EU-documenten, kunnen verder leiden tot meer inzichten en praktische uitwerkingen voor verantwoord KI-gebruik.

Deze intentieverklaring is vooral bedoeld als streven om verantwoorde toepassingen van KI-oplossingen te vinden en daarvoor als organisatie eigen beleid te ontwikkelen, waar mogelijk gesteund door deling van inzichten en ervaringen en door gedachtewisselingen over KI in samenwerking met andere (media)partijen. Eigen verantwoordelijkheid voor beleid, afweging van belangen en inzet van KI staat echter voorop.

Door dit gezamenlijke initiatief spreken wij als mediaorganisaties onze intentie richting het publiek uit en laten wij zien dat wij onze impact op de samenleving uiterst serieus nemen.

De ondertekenaar van deze verklaring onderschrijft de in dit document genoemde richtsnoeren van de Europese Commissie. Daarmee geeft deze partij aan de intentie te hebben om als mediaorganisatie KI op een verantwoorde manier in te zetten binnen de eigen kaders.

Dit document is tot stand gekomen in samenwerking met het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid, NPO, RTL, Media Perspectives en diverse kennisinstellingen. Deze verklaring is vrijwillig en beoogt in geen enkel opzicht een wettelijk verplichtend kader te scheppen. Naleving ervan is dan ook niet afdwingbaar. Andere mediaorganisaties nodigen wij nadrukkelijk uit om deze intentieverklaring ook te onderschrijven.

GRONDSLAGEN VAN BETROUWBARE KI

(HOOFDSTUK 1 ETHISCHE RICHTSNOEREN VOOR BETROUWBARE KI)

- › Ontwikkel, installeer en gebruik KI-systemen op dusdanige wijze dat de volgende ethische beginselen worden nageleefd: respect voor menselijke autonomie, preventie van schade, rechtvaardigheid en verantwoording. Erken de potentiële spanningen tussen deze beginselen en pak deze aan.
- › Schenk bijzondere aandacht aan situaties waarbij kwetsbaardere groepen betrokken zijn, zoals kinderen, mensen met een beperking en anderen die historisch gezien kansarm zijn of het risico lopen te worden uitgesloten, en aan situaties die worden gekenmerkt door ongelijkheid wat betreft macht of beschikking over informatie, bijvoorbeeld tussen werkgevers en werknemers of tussen bedrijven en consumenten.
- › Erken en wees u ervan bewust dat KI-systemen de mens en de samenleving grote voordelen kunnen opleveren, maar ook bepaalde risico's en negatieve gevolgen met zich mee kunnen brengen, die mogelijk lastig te voorspellen, vast te stellen of te meten zijn (bijv. gevolgen voor de democratie, de rechtsstaat en de verdelende rechtvaardigheid of voor de menselijke geest). Neem waar nodig passende maatregelen, evenredig aan de omvang van het risico, om deze risico's te beperken.

De grondslagen van betrouwbare KI en de Nederlandse mediasector

Wij onderschrijven de ethische beginselen voor betrouwbare KI: respect voor de menselijke autonomie, preventie van schade, rechtvaardigheid en verantwoording. Als mediasector schenken wij bijzondere aandacht aan het verantwoord inzetten van KI, specifiek in gevallen waar we KI voor toegang tot informatie inzetten.

ENKELE VOORBEELDEN VAN HET TOEPASSEN VAN DEZE GRONDSLAGEN UIT HET RECENTE VERLEDEN ZIJN:

Het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid onderzoekt in het Cultural AI Lab, waar de output van KI bias met zich mee kan brengen, hoe die terug te dringen en hoe een veelheid aan perspectieven op de collecties kan worden gestimuleerd.

NPO ontwikkelt aanbevelingsalgoritmes waarbij onze publieke waarden zoals het stimuleren van een divers media-aanbod centraal staan.

02

BETROUWBARE KI VERWEZENLIJKEN

(HOOFDSTUK 2 ETHISCHE RICHTSNOEREN VOOR BETROUWBARE KI)

- › Zorg ervoor dat de ontwikkeling, de installatie en het gebruik van KI-systemen voldoen aan de vereisten voor betrouwbare KI: 1) menselijke controle en menselijk toezicht, 2) technische robuustheid en veiligheid, 3) privacy en datagovernance, 4) transparantie, 5) diversiteit, non-discriminatie en rechtvaardigheid, 6) milieu- en maatschappelijk welzijn en 7) verantwoordingsplicht.
- › Bestudeer technische en niet-technische methoden om te waarborgen dat die vereisten worden verwezenlijkt.
- › Stimuleer onderzoek en innovatie om bij te dragen aan het controleren van KI-systemen en het verwezenlijken van de vereisten te bevorderen. Verspreid de resultaten en open vragen onder een breder publiek en leid systematisch een nieuwe generatie deskundigen op het gebied van KI-ethiek op.
- › Verspreid informatie over de mogelijkheden en beperkingen van een KI-systeem en over de manier waarop de vereisten worden verwezenlijkt, op een heldere en proactieve manier onder belanghebbenden om onrealistische verwachtingen te voorkomen. Wees open over het feit dat ze met een KI-systeem te maken hebben.
- › Faciliteer de traceerbaarheid en controleerbaarheid van KI-systemen, met name in kritieke omgevingen of situaties.
- › Betrek belanghebbenden bij de volledige levenscyclus van het KI-systeem. Stimuleer onderwijs en opleiding, zodat alle belanghebbenden zich bewust zijn van betrouwbare KI en opgeleid zijn op dat gebied.
- › Wees bedacht op conflicterende beginselen en vereisten. Zoek, evalueer en documenteer deze afwegingen en de oplossingen voortdurend en maak ze kenbaar.

Verwezenlijking van betrouwbare KI en de Nederlandse mediasector

Wij ontwikkelen KI in relatie tot (de toegang tot) content met de intentie dat deze voldoet aan de zeven genoemde vereisten voor betrouwbare KI, bovenop de wettelijke verplichtingen zoals de AVG en eventuele andere toekomstige wetgeving. Gezien onze verantwoordelijkheid bij de toegang tot informatie leggen wij als mediasector extra nadruk op: menselijke controle, transparantie en diversiteit. Bij informatietoegang zien wij een spanningsveld ontstaan tussen deze vereisten maar ook kansen, bijvoorbeeld om juist bij personalisatie de diversiteit in het media aanbod te vergroten en om diverse consumptie daarvan te stimuleren. ›

02

Wij ontwikkelen onze algoritmes, trainingsdata, methodes en modellen zo transparant mogelijk voor de eindgebruiker, zodat het doel, werking en de uitkomsten van KI op een passende manier begrijpelijk en uitlegbaar zijn.

Wij delen onze ervaringen en lessen over hoe we deze vereisten kunnen waarborgen, binnen en buiten de sector, voor zover het geen vertrouwelijke informatie betreft.

ENKELE VOORBEELDEN VAN HET TOEPASSEN VAN DEZE GRONDSLAGEN ZIJN:

NPO initieert en participeert samen met kennisinstellingen in onderzoek naar pluriforme aanbevelingen om het bekijken en beluisteren van een meer divers media-aanbod te stimuleren.

RTL deelt openlijk hoe zij KI inzetten en de beperkingen die deze technologie met zich meebrengt door middel van onder andere presentaties, afstudeeronderzoeken en gastcolleges.

Het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid participeert actief in onderzoek rond algoritmieken en het verantwoord en transparant gebruik van kunstmatige intelligentie in mediatoepassingen zoals personalisatie, aanbevelingen doen en mens-machine interactie.

03

BETROUWBARE KI CONTROLEREN (HOOFDSTUK 3 ETHISCHE RICHTSNOEREN VOOR BETROUWBARE KI)

- › Stel een controlelijst voor betrouwbare KI vast bij de ontwikkeling, de installatie of het gebruik van KI-systemen en stem deze af op de specifieke situatie waarin het systeem wordt gebruikt.
- › Bedenk dat een dergelijke controlelijst nooit uitputtend zal zijn. Bij betrouwbare KI gaat het niet om het afvinken van elementen op een lijst, maar om het voortdurend vaststellen en verwezenlijken van vereisten, af wegen van oplossingen en waarborgen van betere resultaten gedurende de hele levenscyclus van het KI-systeem, en om het betrekken van de belanghebbenden bij dit proces.

Betrouwbare KI controleren en de Nederlandse mediasector

Wij zijn continu op zoek naar mogelijkheden om gedurende de gehele levenscyclus van KI-oplossingen de juiste hulpmiddelen toe te passen, zodat we betrouwbare KI kunnen creëren. Wij hebben het besef dat de dialoog hierover van belang is, intern, met andere mediabedrijven en met ons publiek, waardoor we onder andere kunnen bijdragen aan het formuleren van een kennis- en innovatieagenda voor de sector binnen de werkgroep Cultuur en Media van de Nederlandse AI Coalitie.

ENKELE VOORBEEDEN VAN HET CONTROLEREN VAN BETROUWBARE KI ZIJN:

Mediabedrijven hebben in samenwerking met **Media Perspectives** en een aantal kennisinstituten een overzicht van bestaande hulpmiddelen voor verantwoord KI gebruik opgesteld en openbaar gemaakt.

Het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid toetst KI technologie in samenwerking met onderzoekers en het bredere Media en Erfgoedveld, bijvoorbeeld vanuit de 'responsible AI' onderzoeksrichting.